

en CHU wilden bevorderen. Schouten zag dit alles met gereserveerdheid aan en hetzelfde deed Tilanus – aan die laatste was bij overleg met de hoofdbestuursleden en enkele andere vooraanstaanden uit de CHU gebleken dat een sterke groep het samengaan met de ARP, laat staan een fusie met haar, afwees en, mocht het toch tot dat samengaan of die fusie komen, een eigen partij zou oprichten.

In de maanden augustus en september vonden enkele besprekingen plaats tussen delegaties van de besturen van de ARP en de CHU – die delegaties stelden begin oktober vast dat voorshands niet méér viel te bereiken dan ‘federatieve samenwerking’. Nadien werd nagegaan of men tot de opstelling van een gemeenschappelijk verkiezingsprogramma en van een gemeenschappelijke kandidatenlijst kon komen. Geen succes, trouwens: binnen de CHU werd de weerstand tegen een samengaan met de ARP steeds sterker. Er vormde zich onder leiding van mr. dr. A. A. van Rhijn (die in Londen voorzitter van de Buitengewone Algemene Rekenkamer was geweest) een groep van een vijftigtal over het algemeen jongere christelijk-historischen van wie velen in de jaren '30 het nauwe samengaan van de CHU met de door Colijn gedomineerde ARP hadden afgewezen (zulks vooral op grond van het feit dat Colijn in zijn economisch-sociaal beleid de bakens niet tijdig had verzet), nu eerder door de Volksbeweging dan door de ARP werden aangetrokken en niets voelden voor de vorming van een ‘positief-christelijke partij’. ‘Wij willen’, aldus een brief die de groep van Rhijn begin december aan het hoofdbestuur van de CHU zond,

‘zeer beslist zijn christenen, ook in de politiek. Maar wij moeten ons juist daarom op dit ogenblik niet opsluiten in een ‘christelijk volksdeel’, maar integendeel ons geloof uitdragen. Geen separatisme, maar samenwerking. Geen isolement, maar zending. Niet conserveren, maar vernieuwen.’¹

Ook werd er in die brief op gewezen dat voor de toekomst de bij uitstek vooruitstrevende sociale politiek nodig was, waaraan de meer behoudende ARP geen medewerking zou verlenen.

Van het moment af dat duidelijk werd dat ARP en CHU hun zelfstandigheid zouden handhaven, had de ARP-leiding, beseffend dat vele anti-revolutionaire jongeren op de vorming van die ene christelijke partij gebrand waren, gehoopt dat de CHU als eerste duidelijk zou zeggen dat

¹ Aangehaald in D. F. J. Bosscher: *Om de erfenis van Colijn. De ARP op de grens van twee werelden, 1939-1952* (1980), p. 99.